

11. A 19. század második felének magyar szépprózája

Szerző dezs

Adj képet Mikszáth kisprózájáról egy kiemelt novella elemzésével!

Mikszáth:

Jókai mellett a legolvasottabb magyar prózaíró; novellisztika meghatározó (regények is novellisztikus jellegűek); romantikából kilép, bár nem modern; a dzsentrí ábrázolója

Jókai

folytatása (1907-es életrajzi regény:

Jókai

Mór élete és kora):

életképek, anekdoták,

életforma megjelenítése,

mesemondás;

de: józanabb, nem olyan patetikus

modora

élőbeszédszerű, közvetlen,

anekdotákból épít

össze mindent; csak részleteket villant fel, nem az

egész

ábrázolására

törekszik; fontos az irónia, humor

eleinte

novellákat, élete végén

terjedelmesebb

regények is alkotott

Az a fekete folt:

A tót atyafiak

(1881) kötet: négy

középhosszú

elbeszélés a felvidéki

életről

cselekmény: Olej

Tamás bacsa békében él a

természettel birtokán, de megjelenik a herceg

és el akarja vinni a lányát egy

akolért cserébe. Meginog,

lelkifurdalás gyötri, miután belemegy;

felgyújtja az

aklot és világgá fut

mesélismód:

anekdotázó, de maga a mű nem

anekdota-szerű, csak a technika olyan; nyelvezet:

élőbeszéd-szerű, sok direkt

népi kifejezés, határozatlan

mondatkezelés, hiteles összhatás;

homályos stílus,

sok mindenre nem derül fény

témák:

táj szeretete, parasztság (az emberben megmutatja

a tájat)

cselekménymenet:

-múlt tükrében a helyzet,

szereplők

bemutatása

-bonyodalom+konfliktus:
a herceg és a szökés

-Olej
felgyűjt mindent
Szereplők:

-Olej Tamás: rideg, szűkszavú,
talán önző (néha
bárányt lop), őszinte, nyílt, nagyon
szereti a tájat

-Taláry

Pál: herceg; városi alkat
(áthidalhatatlan ellentét Olejjel); fiatal,
jellemzően dölyfös, őszinte

a
köztük lévő úr-szolga viszony
nem jön át: a mű NEM társ. kritika!

a mű realizmusa:
részletes tájleírások;
apróságok
közel hozása; autentikus nyelvezet; jellemelek
hitelesek
cím:
hatásos, frappáns; végéről
kiemelő és utólag
összefoglaló jellegű; időtlen;
ötletszerűen adta